

FORME SPECIFICE DE VALORIFICARE A CREAȚIEI POPULARE DIN ȚARA OAȘULUI ÎN CADRUL MUZEULUI SATULUI ȘI DE ARTĂ POPULARĂ

NATALIA MARCU

Printre muzeele capitalei, Muzeul satului și de artă populară deține recordul în ceea ce privește publicul vizitator. Expoziția sa de bază în aer liber, de la a cărei înființare se împlinesc peste 5 decenii, primește anual circa 300 000 de oameni. Sinteză reprezentativă pentru principalele zone etnografice ale țării, această expoziție constituie mijlocul cel mai important de valorificare a inestimabilului patrimoniu de construcții și obiecte, de comunicare a muzeului cu publicul. Limbajul expozițional este cel concret-senzorial și intuitiv al imaginii. Mesajul se transmite prin intermediul obiectelor, grăitoare prin sine însele, având privilegiul de a se adresa și de a fi accesibile publicului din toate țările și de toate vârstele.

Monumentele muzeului, cu întregul lor inventar constituie surse de informație autentice și inepuizabile, determinându-l pe vizitator să participe direct la descoperirea faptelor de cultură, transmitându-i sentimentul unei experiențe personale, al unei adevărate călătorii în timp și spațiu românesc.

Prin modul de amplasare a obiectivelor muzeale, în conformitate cu criteriul geografic, de cele mai multe ori această călătorie începe cu Țara Oașului, zonă etnografică de un interes deosebit, ale cărei caracteristici sînt ilustrate cu pregnanță de monumentala gospodărie din Moșeni, datînd de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea. Gospodăria, transportată în muzeu în urmă cu 49 de ani, este împrejmuită cu un gard împletit din nuiele de alun și mesteacăn și cuprinde casa de locuit, bucătăria de vară, poata pentru vite și cotețul pentru păsări și porci. Întreg ansamblul acestor construcții ridicate din birne masive de stejar, cu acoperișul înalt, în pante repezi, impresionează prin echilibrul proporțiilor, prin perfectă adaptare la condițiile mediului natural. Un element de mare originalitate îl constituie și vranița cu boc — poarta prin care se pătrunde în interiorul curții.

Casa construită în anul 1780 aparține tipului de locuință cu o singură încăpere de locuit, tindă și cămară. Arhitectura viguroasă, cu elemente de veche tradiție, motivele decorative dăltuite cu simțul măsurii și armoniei îi conferă valoarea unui autentic monument.

Organizarea interiorului, de la sistemele de încălzit și iluminat, la toată gama de piese de mobilier, unelte și obiecte de uz gospodăresc, piese

textile, port, ceramică, pictură pe sticlă, reliefează specificul culturii și civilizației populare din Țara Oașului, începând cu ocupațiile principale ale locuitorilor și mergând pînă la obiceiuri și manifestări artistice. Este realizată astfel o imagine de sinteză a uneia dintre cele mai originale și unitare zone etnografice ale țării, așa cum se prezenta ea la sfîrșitul veacului al XVIII-lea și începutul celui de al XIX-lea.

O altă expoziție permanentă a Muzeului satului și de artă populară — cea de mobilier și feronerie — deschisă în Casa Udriște Năsturel, monument istoric situat în localitatea Herești, județul Giurgiu — rezervă un loc important unui gen major al artei populare din Țara Oașului, prelucrării artistice a lemnului. Obiectele de mobilier nelipsite din interiorul tradițional — podișoarele, scaunele cu spătar, cuierile, mesele — fac dovada unui vechi și permanent contact al omului cu pădurea, a neîntrecutei măiestrii a meșterilor oșeni anonimi. „Crucile“ de fereastră, lucrări de fierari din Cămărzana constituie și ele prezențe care atrag atenția vizitatorilor ce pășesc pragul casei Udriște-Năsturel din Herești.

Și în cazul Muzeului satului și de artă populară expozițiile temporare organizate în țară și peste hotare constituie una din principalele forme de valorificare a patrimoniului, o verigă importantă în dialogul dintre muzeu și public. Colecțiile muzeului cuprind un mare număr de obiecte provenind din Țara Oașului, a căror valoare documentară și artistică, varietate tipologică determină introducerea lor în expoziții diverse, de la cele de sinteză la cele consacrate anumitor domenii ale culturii populare.

Un loc binemeritat în multe dintre manifestările expoziționale inițiate de muzeu revine ceramicii provenite din cunoscutul centru situat în sudul Țării Oașului — Vama. Echilibrul formelor, finețea tehnicii de execuție, specificul inconfundabil al compozițiilor decorative la vasele lucrate în acest centru s-au făcut remarcate în expoziții avînd ca temă „Ceramica populară românească“ (1983 — Berlinul Occidental; 1984 — Grecia); „Ceramica populară tradițională din România“ (deschisă la sediu în anul 1981); „Tehnici artistice populare din România“ (Canada, 1981) ș.a. Olurile de nănaș au făcut parte din recuzita „Nunții țărănești tradiționale“ (1982, la sediu și Constanța), iar „tichineaua cu peteică“ a completat seria „Mijloacelor de transport tradiționale în universul gospodăriei țărănești“ (1984 — la sediu și la Slobozia).

Și din nou meșteșugul prelucrării lemnului, domeniu în care prin mijloace simple s-a realizat o gamă largă de obiecte cu remarcabile virtuți decorative — detalii arhitectonice, piese de mobilier, unelte și obiecte de uz gospodăresc — valorificate din punct de vedere muzeal prin expoziții de amploare ca „Arta lemnului la români“ (organizată în R.F.G. în anii 1975—76) sau altele restrînse la un singur gen de creație, cum a fost „Mobilierul popular din România“ (sediul, 1982).

Originalitatea portului tradițional din Țara Oașului, specificul său structural și tipologic, adaptarea la ocupații, vîrstă, stare socială au fost evidențiate în expoziții ca „Vîrstele omului“ (sediul, 1980), „Găteala capu-

lui în port popular" (sediul și Constanța, 1979), „Cămașa — referință valorică a broderiei populare românești" (sediul, 1978), „Portul popular și textilele de interior din România" (Belgia, 1982), „Arta populară și copiii" (sediul, 1980), „Arta populară din România" (Italia, 1981) și altele.

Exemplele de mai sus sînt departe de a epuiza bogatele resurse de valorificare muzeală a creației populare din Țara Oașului. Această valorificare nu poate fi concepută fără un studiu științific temeinic, desfășurat pe teren și în colecții, studiu ale cărui rezultate s-au concretizat în multe dintre publicațiile editate de muzeu. Cea mai amplă și profundă sub aspectul abordării multilaterale a fenomenelor cercetate, al bogăției informațiilor, al valorii documentare este, fără îndoială, lucrarea „Țara Oașului — studiu etnografic; Cultura materială" semnată de profesorul Gheorghe Focșa, neobosit și pasionat cercetător al așezărilor oșenești.

În volumele „Studii și cercetări" publicate de muzeu în ultimii ani sînt cuprinse articole consacrate portului popular, obiceiurilor, textilelor de interior din Țara Oașului.

De un real interes este și prezentarea artei populare oșenești, a locului și rolului ei în contextul culturii populare românești, în volume de sinteză ca albumul „Muzeul Satului și de artă populară", „Portul popular din România", „Mobilier și feronerie populară", „Ștergere populare", tipărite sub auspiciile muzeului și avînd ca autori pe Jana Negoită, Hedwiga Formaggiu, Milcana Pauncev, Gheorghe Nistoroia.

În seria mijloacelor de propagandă folosite de Muzeul satului și de artă populară cu scopul de a fixa, preciza și îmbogăți imaginea publicului despre patrimoniul pe care îl deține, despre conținutul activităților desfășurate se înscriu publicațiile de popularizare: albume, pliante, ghiduri, seturi de diapozitive, cărți poștale, calendare etc.

Aspecte multiple ale artei populare tradiționale din Țara Oașului sînt cunoscute de către public prin intermediul acestor publicații: arhitectura și interiorul locuinței, textilele de interior și portul popular, ceramica, arta lemnului.

Concepția despre muzeu ca instituție dinamică, prezentă activ în viața socială și culturală s-a materializat în cazul Muzeului satului și de artă populară printr-o profundă ancorare în realitatea contemporană, prin atenția acordată cercetării și valorificării creației populare din zilele noastre. Acțiunile specifice muzeale întreprinse în acest sens sînt expozițiile, demonstrațiile meșterilor populari, manifestările folclorice, standul cu vînzare. Dar contribuția originală cu care muzeul nostru se afirmă ca o adevărată punte de legătură între trecut și viitor o constituie organizarea „Zilelor creației populare contemporane" inițiate din anul 1981 și dedicate succesiv genurilor majore ale artei populare: 1981 — ceramică, 1982 — lemn, 1983 — textile, 1984 — cojocărit, împletituri, prelucrarea metalelor, prelucrarea cornului și a osului, 1985 — o sinteză a meșteșurilor artistice populare prezentate în anii precedenți.

Amplul program de manifestări desfășurate pe parcursul a zece zile, în plin sezon estival, cuprinde demonstrații ale meșterilor populari, expo-

ziții, dezbateri, concursuri cu elevii, spectacole folclorice, demonstrații ale restauratorilor din cadrul Laboratorului zonal, gale de filme.

În acest context, Țara Oașului a fost prezentă în anul 1981 prin creația unor talenți olari, continuatori ai tradiției, prin care centrul de ceramică Vama se înscrie astăzi în circuitul de valori ai epocii contemporane.

Alte îndeletniciri străvechi — confecționarea pieselor de port, a pozoabelor din mărgele, a împletiturilor din paie — pot deveni mijloace optime de valorificare a creației populare actuale din zonă.

Păstrarea nealterată a specificului culturii populare din Țara Oașului, vigoarea și tinerețea folclorului local s-au afirmat și cu prilejul spectacolului folcloric al Ansamblului Casei de cultură din Negrești-Oaș pe care Muzeul satului și de artă populară l-a găzduit și care a înregistrat un frumos succes în rîndul publicului românesc și străin.

Prestigiul de care se bucură astăzi Muzeul satului și de artă populară în țară și peste hotare, largul ecou al acțiunilor pe care le organizează se datoresc inestimabilului său tezaur de construcții și obiecte, ca și strădaniei neobosite de păstrare și valorificare a celor mai nobile tradiții ale culturii populare din România.

**VOIES SPÉCIFIQUES POUR LA MISE
EN VALEUR DE LA CRÉATION
POPULAIRE DU PAYS DE OAS DANS
LE MUSÉE DU VILLAGE ET D'ART
POPULAIRE**

(Résumé)

Le Pays de Oas, une zone ethnographique d'un grand intérêt, est représentée dans l'exposition de plein air du Musée du Village et d'Art populaire de Bucarest par une imposante ferme de la fin du XVIII-ième siècle, en provenance du village de Moiseni.

Les collections du musée contiennent aussi de nombreux objets en provenance du Pays de Oas: des pièces en bois, de la poterie, des tissus et costumes populaires, de la peinture sur verre etc.

La valeur documentaire et artistique, la diversité typologique de ces objets fait possible leur présentation dans les expositions de synthèse aussi bien que dans celles consacrées aux divers genres d'art populaire.

D'autres formes d'activités de musée: des publications, des spectacles folkloriques, des démonstrations d'artisans, des stands à vente d'objets d'art populaire participent à la mise en valeur de la création populaire de Oas.